

El nou Consell mallorquí

El president balear, José Ramón Bauzá, i la presidenta del Consell de Mallorca, María Salom, arriben al Teatre Principal de Palma per a commemorar la Diada de Mallorca, el dia 12 de setembre.

Enguany, la Diada del Consell de Mallorca –celebrada el dia 12 de setembre passat– demostrà el declivi polític d’una institució local que Maria Antònia Munar volgué convertir en el “vertader govern dels mallorquins”. Deu anys després de la llei de consells, que a instància d’Unió Mallorquina va ser aprovada pel Parlament, i quatre anys més tard de la reforma de l’Estatut –les normes legals que convertiren aquest ens en institució autònoma–, el Consell viu una decadència absoluta. Això és fruit de les enormes dificultats econòmiques i, també, d’una voluntat política expressa de reduir-ne molt el paper polític.

L’anomenada Diada de Mallorca serví per a comprovar que la nova presidenta del Consell vol reduir el paper polític de la institució.

Els temps passats. Han passat a la història els anys d’esplendor del Consell de Mallorca, de gestionar enormes quantitats de doblers –sota les presidències de Maria Antònia Munar (1995-

2007) i de Francina Armengol (2007-2011)–, a més de la projecció social i política que la institució va arribar a tenir aleshores. La nova presidenta, del PP, ha tallat de soca-rel amb el passat.

Antònia Munar –ex-presidenta d’Unió Mallorquina (1992-2007)– va voler convertir el Consell que presidí en el “vertader govern dels mallorquins”, com deia sempre. Es va inventar l’*insularisme mallorquinista*, en un arxipèlag on l’insularisme fins aleshores només s’havia manifestat a Menorca i a les Pitiüses contra el centralisme palmès i mallorquí. Com que l’esquerra depenia d’UM per a governar, durant la legislatura coneguda amb el nom de *pacte de progrés* (1999-2003), tant el PSOE com el PSM cediren a tot allò que Munar volia. I Munar volgué una llei per a fer i desfer amb el seu Consell. Així va sorgir la peculiar llei de consells, que atorgava a cada consell insular moltes més competències i, per tant, possibilitats de disposar d’un pressupost molt més alt, a banda una doble naturalesa jurídica i política que els feia passar d’ens locals –són, per aquesta banda, com una mena de diputacions insulars– a institucions autònòmiques. Lògicament, el consell més gran, el de Mallorca, era el que tenia més potencial. Ràpidament, amb Munar, el Consell de Mallorca esdevingué un veritable contrapoder del govern balear, fos qui fos que hi governàs. Amb un pressupost que progressava geomètricament, el pes polític del Consell creixia. Malgrat que Unió Mallorquina hi tenia 3 escons dels 33, els altres partits –tant el PSOE-PSM entre el 1999 i el 2003 com el PP entre el 2003 i el 2007– li’n donaren la gestió en exclusiva. I la podia executar gràcies a la potestat –que li atorgava la llei de consells– de nomenar càrrecs no electes. Per això Munar i UM es confonien en un Consell que la resta de partits, a la pràctica, renunciaven a controlar. I fou així que, com s’ha sabut posteriorment, la corrupció hi esdevingué una pràctica corrent.

Durant els anys que s’han anomenat el *munarat*, la projecció política del Consell va arribar a ser tan important, que el curs polític balear es considerava inaugurat amb la festa del Consell –el 12 de setembre–, batejada grandiloqüentment per Munar i els seus com

A l'esquerra, la presidenta del Consell, Maria Salom, durant el seu discurs. A la dreta, els principals càrrecs institucionals, juntament amb els guardonats (individuals i representants d'entitats) amb els premis del Consell de Mallorca.

la Diada de Mallorca, tot i que mai no havia tingut cap mena de seguiment popular.

Quan la socialista Francina Armengol (2007) va exercir la presidència del Consell pareixia que començava una nova època per a la institució. Però la seva voluntat fou insistir en el pes polític del Consell. Malgrat que objectivament la institució va perdre protagonisme social, mediàtic i polític sota la seva presidència, Armengol es resistia tant com podia a deixar-lo decaure. Amb el començament de la crisi econòmica, cada vegada se sentiren més veus que demanaven contenció econòmica al Consell, i fins i tot n'hi havia que el consideraven "prescindible". Veus que motivaren una irada reacció d'Armengol: al discurs de la festa del Consell de l'any passat, els titllà d'antimallorquines. El PP assumí el discurs crític cap a la institució insular i el féu entrar en el programa electoral amb la necessitat d'aprimar-lo.

El Consell del PP. I el PP, el 22 de maig passat, va agranar a les urnes. Al Consell assolí 19 escons dels 33. Mai no s'havia vist res de semblant. De fet, ni tan sols el PP hi havia aconseguit mai la majoria absoluta (17), sinó que des del 1995 es quedava en 16 consellers. Però aquest 2011 l'onada conservadora –fruit, sobretot, de l'enfonsament del vot del PSOE– el portà a un registre espectacular que abans de les eleccions ningú no havia ni tan sols imaginat.

Maria Salom va ser elegida presidenta del Consell el mes de juny i ja

al discurs de presa de possessió va advertir que s'havien acabat els temps en què la institució gastava molts doblers i assumia un paper polític que ella considerava inconvenient. Des de tot d'una, la seva gestió ha anat encaminada a disminuir totes les despeses que ha pogut. Ara, a més, amb el discurs del dia 12 de setembre passat –el dia de la festa del Consell, oficialment encara coneguda per *Diada de Mallorca*–, demostrava la ferma voluntat de reduir el paper polític de la institució a la mínima expressió.

La nova presidenta del Consell va ser molt clara a l'hora d'assegurar que "no vull més poder [per al Consell], no vull més competències, no vull ser més gran, no vull més autogovern. Sabeu que vull? Per damunt de tot, millorar la vida dels mallorquins". Unes paraules

Els guardonats

Com cada any, també en aquesta edició de la Diada del Consell la institució lliurà els guardons a les persones i entitats que han excel·lit durant l'any en la seva ocupació. Enguany recaigueren en el cineasta Agustí Villaronga, en l'associació de Donants de Sang, en l'ex-cònsol dels EUA a Palma, Bartomeu Bestard, en el dibuixant Bartomeu Seguí, en l'ONG Zaqueo i en la Fundació Patronat Obrer.

que mereixeren la crítica de l'oposició, del PSOE i del PSM.

El discurs de Salom –fet durant l'acte central de la festa, el dilluns dia 12 a l'horabaixa, al Teatre Principal de Palma–, amb frases en castellà –com sol ser habitual tant en el seu cas com en el del president Bauzá i el del batlle de Palma, Mateu Isern–, no va tenir cap paraula de reivindicació davant el govern balear ni, tampoc, del govern espanyol, com era tradicional en els temps d'Armengol i, sobretot, de Munar. El nou Consell serà, segons la nova presidenta, molt diferent del que va ser governat per les seves antecessores. "El Consell ha estat fins ara la institució que han volgut els polítics [...]. Ara serà una institució útil a la gent." Criticà el·lípticament la forma de governar el Consell que han tingut Armengol i Munar: "Més pressupost? Per a què n'hauria de voler? [Els polítics] Hem tirat la casa per la finestra, ens hem passat de rosca. Això s'ha acabat [...]. Vull mantenir-me ferma en l'actitud política de sanejar, ordenar i equilibrar la institució. No trobareu un consell reivindicatiu de competències."

Fidel al seu estil, Salom volgué introduir en el seu discurs tot un seguit d'expressions populars mallorquines –sovint sense que s'adiguessin amb allò que exposava– i també moltes castellanades, que sempre sol emprar tant si xerra col·loquialment com si parla en públic, per exemple, un de tan protocol·lari com el de la festa del Consell que ella mateixa presideix.

Miquel Payeras